

UPPSALA
UNIVERSITET

National Centre for
Knowledge on Men's Violence
Against Women

SE-751 85 Uppsala

Besöksadress/Visiting address:
Akademiska sjukhuset
Ingång 17

Uppsala University Hospital
Entrance 17

Telefon/Phone:
018-611 27 93
+46 18 611 27 93

Telefax/Fax:
018-50 73 94
+46 18 50 73 94

www.nck.uu.se

info@nck.uu.se

Remissvar

Dnr. NCK 2024/12

Arbetsmarknadsdepartementet
Jämställdhetsenheten

Nationellt centrum för kvinnofrids (NCK) yttrande över remissen av utredningen *Ut ur utsatthet* (SOU 2023:97)

NCK anser att utredningen är gediget genomförd och välkomnar dess förslag, inklusive föreslagna lagändringar.

På övergripande nivå anser NCK att utredningens förslag till lågtröskelverksamhet, uppsökande verksamhet och individuellt utformade program för både vuxna och barn i alla län innebär viktiga steg framåt för att bekämpa prostitution, sexuell exploatering samt människohandel för sexuella ändamål. Förslagen kommer att bidra till att utsatta individer – oavsett ålder, kön och migrationsstatus – som är redo att ta emot stöd, får hjälp att komma bort från utsattheten. NCK delar också utredningens uppfattning att förslagen kommer att bidra till att Sverige bättre kan leva upp till de internationella åtagandena.

NCK:s specifika synpunkter på utredningen följer nedan.

I utredningen saknas perspektivet att en person (oftast en kvinna) kan vara utsatt för våld i nära relation och att en del av den utsattheten består i att bli tvingad till prostitution av sin våldsutövande partner. Detta är en problematik som en del av samtalen till Kvinnofridslinjen ger uttryck för. Dessa våldsutsatta kvinnor behöver riktat stöd från yrkesverksamma med gedigen kompetens inom båda områdena och som även förstår komplexiteten i att lämna en våldsamt relation.

Även om det faller utanför denna utrednings uppdrag vill NCK passa på att även efterlysa ett liknande exit-program för våldsutsatta kvinnor som behöver stöd att lämna en våldsutövande partner.

Utredningen beskriver en situation idag, där yrkesverksamma inom kommuner och regioner har brist på såväl kunskap som resurser för att både identifiera och ge stöd till utsatta inom målgrupperna. Ett förstärkt arbete i dessa delar är nödvändigt med tanke på hur många människor som uppskattas befinna sig i

dessa typer av utsatthet. Utredningens förslag till nya verksamheter är ett viktigt första steg men NCK vill framhålla vikten av långsiktighet, även i finansieringen. Vi bedömer inte att en femårig insats med riktade statliga utvecklingsmedel är tillräcklig. Utvecklingsmedlen kommer visserligen att vara avgörande för att kommuner och regioner ska kunna bygga upp strukturer, rutiner, samverkan och arbetssätt men när dessa medel upphör finns det risk att verksamheterna tappar fart och att den löpande kompetensförsörjningen, som kommer att vara nödvändig även efter fem år, avtar. Vidare ser NCK också en stor risk att det uppsökande arbetet avtar om verksamheterna inte har tillräckliga resurser för det, som de enligt utredningen idag uppger att de inte har. Om arbetet med att identifiera utsatta inte kan utföras, kommer resten av förslagen att bli verkningslösa.

NCK vill poängtera att kompetensförstärkning måste ske brett och löpande för att yrkesverksamma ska kunna ställa frågor till patienter/klienter/brukare/elever om den här typen av utsatthet och dessutom veta hur svaret ska hanteras. Här finns det goda exempel att inspireras av i olika verksamheter som arbetar med att ställa frågor om våld i nära relation men vi på NCK vet också att detta är långsiktiga processer som kräver ständig aktualisering och kompetensutveckling. Och för detta krävs resurser.

Utredningen föreslår att införandet av de nya verksamheterna med uppsökande arbete, lågröskelverksamhet samt individuella program för utsatta vuxna och barn ska åtföljs av forskning. Detta ser NCK som positivt och nödvändigt.

Vi välkomnar också förslaget till förstärkning av NCK:s verksamhet för att förtydliga uppdraget kring målgruppen och för att kunna möta behoven av stöd från målgruppen, inte minst via Kvinnofridslinjen.

I detta ärende har föreståndare Anita Hussénus varit beslutande och utredare Annika Töyrä har varit föredragande.

Uppsala, den 24 maj 2024

Anita Hussénus, föreståndare
Nationellt centrum för kvinnofrid, Uppsala universitet

UPPSALA
UNIVERSITET

National Centre for
Knowledge on Men's Violence
Against Women

SE-751 85 Uppsala

Besöksadress/Visiting address:
Akademiska sjukhuset
Ingång 17

Uppsala University Hospital
Entrance 17

Telefon/Phone:
018-611 27 93
+46 18 611 27 93

Telefax/Fax:
018-50 73 94
+46 18 50 73 94

www.nck.uu.se

info@nck.uu.se

Remissvar

Dnr. NCK 2024/12

Arbetsmarknadsdepartementet
Jämställdhetsenheten

Nationellt centrum för kvinnofrids (NCK) yttrande över remissen av utredningen Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras (SOU 2023:98)

NCK anser att denna omfattande utredning är väl genomförd och stödjer dess förslag i alla delar.

NCK välkomnar att utredningen tydliggör och lyfter fram utsatthet för våld i samband med pornografi som en del av mäns våld mot kvinnor. Utredningen pekar på hur det sexuella utnyttjandet i pornografiska syften drabbar en bred och heterogen grupp barn och vuxna. En utsatthet som dessutom kompliceras av att övergreppen dokumenteras och sprids genom digitala verktyg. Utredningens första uppdrag, att kartlägga kunskapsläget kring barns och vuxnas utsatthet för övergrepp i samband med produktion och distribution av pornografi, har varit efterfrågat och är ett viktigt delmål mot implementering av åtgärder för att förbättra skydd, stöd och vård för gruppen utsatta. Utredningens slutsats om behovet av och plan för kunskapshöjande insatser för vuxna och barn samt för vissa yrkesgrupper välkomnas av NCK.

De kunskapshöjande insatserna kring ett förbättrat omhändertagande av de som utsätts för våld i pornografiskt syfte bör, som utredningen föreslår, prioriteras och det genom en kartläggning av vilka metoder som redan används idag i Sverige och i andra länder. Här finns ett överlapp med metoder som används för annan våldsutsatthet men den specifika utsattheten som det pornografiska utnyttjandet leder till bör vara väl känt och adresseras särskilt när det drabbar ett barn eller vuxen. Här ser NCK en möjlighet att bistå i detta arbete tillsammans med Barnafriad vid Linköpings universitet. Kvinnofridsmottagningen vid NCK, som möter och behandlar våldsutsatta kvinnor, har goda förutsättningar att införa och utvärdera metoder för att behandla utsatta vuxna. Precis som utredningen skriver, ser vi det som självklart att de metoder som implementeras ska vara evidensbaserade och effekten ska utvärderas systematiskt.

Genom de nationella stödlinjerna inom NCK, som vänder sig till våldsutsatta kvinnor, män och transpersoner, finns redan idag en möjlighet för den som utsätts för våld i pornografiskt syfte att få stöd. Ökade resurser för att marknadsföra att stödlinjerna även vänder sig till denna målgrupp kan öka stödsökandet. En kompetenshöjning hos de socionomer och sjuksköterskor som idag svarar i stödlinjerna, kan också leda till ett bättre stöd kring denna specifika våldsutsatthet. Genom att NCK från regeringen har fått uppdraget att på sikt även erbjuda chattfunktion för de stödsökande kan stödfunktionen tilltala unga som utsätts i pornografiskt syfte och med det öka tillgängligheten för den gruppen.

NCK bidrar gärna till att ta fram kunskapsstöd för yrkesverksamma som möter den utsatta gruppen.

NCK instämmer i utredningens förslag om att frågan om sexuellt utnyttjande i pornografiska syften är en del av det sexuella våldet och bör omfattas av regeringens uppdrag att skapa en nationell stödfunktion som också kan vara ett kunskapscentrum och stöd för hälso- och sjukvården i frågor om sexuellt våld. NCK vill uppmärksamma att det sexuella våldet är en del av mäns våld mot kvinnor, där vi är ett kunskapscentrum idag som ger både stöd till våldsutsatta och yrkesverksamma.

I detta ärende har föreståndare Anita Hussénus varit beslutande och verksamhetschef för Kvinnofridsenheten, NCK Johanna Belachew har varit föredragande.

Uppsala, den 24 maj 2024

Anita Hussénus, föreståndare
Nationellt centrum för kvinnofrid, Uppsala universitet